

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОТЕЛЬНО-ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

© 2017 ОРЛОВА О. М.

УДК 338.482.22:640.43

Орлова О. М. Актуальні проблеми готельно-туристичного бізнесу в Україні

Цілями статті є дослідження сучасного стану туристичної сфери України, аналіз діяльності підприємств готельного господарства та окреслення основних проблем розвитку готельно-туристичного бізнесу в Україні. Розглянуто основні процеси формування і розвитку готельно-туристичного бізнесу на національному та регіональному рівнях крізь призму зниження туристичних потоків, витрат на послуги зі створення туристичних і готельних продуктів і послуг, скорочення колективних засобів розміщування, змін динаміки структури експорту-імпорту послуг. Наголошується на достатній вразливості українського ринку туристичних послуг щодо дії різних чинників як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. За допомогою побудованих ліній трендів доведено, що у 2016 р. очікувалося зростання кількості громадян України, які виїжджатимуть за кордон, і, навпаки, зменшення кількості іноземних громадян, що відвідають Україну. Це відповідним чином має позначитися на динаміці показників, що характеризують перебіг процесів розвитку готельно-туристичного бізнесу. Обґрунтовано, що попередити виникнення більшості проблем та розв'язати існуючі можна за допомогою використання технологій бізнес-аналізу, які сприяють прийняттю ефективних управлінських рішень та пошуку нових точок зростання.

Ключові слова: готельно-туристичний бізнес, проблеми, точки зростання, туристичний продукт, колективні засоби розміщування.

Рис.: 4. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 11.

Орлова Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та підприємництва декан факультету заочного та дистанційного навчання, Прикарпатський інститут ім. М. Грушевського Міжрегіональної академії управління персоналом (вул. Винниченка, 30, Львів, 79008, Україна)

E-mail: ibshevchuk@ukr.net

УДК 338.482.22:640.43

UDC 338.482.22:640.43

Орлова Е. Н. Проблемы гостинично-туристического бизнеса в Украине

Целями статьи являются исследование современного состояния туристической сферы Украины, анализ деятельности предприятий гостиничного хозяйства и определение основных проблем развития гостинично-туристического бизнеса в Украине. Рассмотрены основные процессы формирования и развития гостинично-туристического бизнеса на национальном и региональном уровнях сквозь призму снижения туристических потоков, расходов на услуги по созданию туристических и гостиничных продуктов и услуг, сокращения коллективных средств размещения, изменений динамики структуры экспорта-импорта услуг. Отмечается уязвимость украинского рынка туристических услуг к действию различных факторов как внутренней, так и внешней среды. С помощью построенных линий трендов доказано, что в 2016 г. ожидался рост количества граждан Украины, которые будут выезжать за границу, и, наоборот, уменьшение количества иностранных граждан, посетивших Украину. Это соответствующим образом должно сказаться на динамике показателей, характеризующих ход процессов развития гостинично-туристического бизнеса. Обосновано, что предупредить возникновение большинства проблем и решить существующие можно с помощью использования технологий бизнес-анализа, которые способствуют принятию эффективных управленческих решений и поиску новых точек роста.

Ключевые слова: гостинично-туристический бизнес, проблемы, точки роста, туристический продукт, коллективные средства размещения.

Рис.: 4. **Табл.:** 4. **Библ.:** 11.

Орлова Елена Николаевна – кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры экономики и предпринимательства, декан факультета заочного и дистанционного обучения, Прикарпатский институт им. М. Грушевского Межрегиональной академии управления персоналом (ул. Винниченка, 30, Львов, 79008, Украина)

E-mail: ibshevchuk@ukr.net

Orlova O. M. The Problems of the Hotel and Tourism Business in Ukraine

The article is aimed at studying the current status of the tourism sphere of Ukraine, analyzing activities of enterprises of hotel industry, and defining the main problems in development of the hotel and tourism business in Ukraine. The basic processes of formation and development of the hotel and tourism business at the national and regional levels were considered through the prism of the decline of tourist flows, costs for services on creation of the tourism and hotel products and services, reduction in the collective accommodation facilities, changes in the dynamics of structure of the exports and imports of services. Vulnerability of the Ukrainian market of tourism services as to the impact of different factors both of the internal and of the external environment has been specified. By using built trend lines it was proved that in 2016 growth in the number of citizens of Ukraine who will travel abroad, and, conversely, reduce in the number of foreign citizens, who visited Ukraine, was expected. It should accordingly impact the dynamics of the indicators, which characterize progress of processes of development of the hotel and tourism business. It has been proved that preventing most problems, as well as solving the actual ones, can be possible by using the business analyzing technologies that provide making effective management decisions and finding new growth points.

Keywords: hotel and tourism business, problems, growth points, tourism product, collective accommodation facilities.

Fig.: 4. **Tbl.:** 4. **Bibl.:** 11.

Orlova Olena M. – PhD (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship, Dean of the Faculty of Correspondence and Distance Learning, Carpathian Institute. named after M. Grushevskiy of the Interregional Academy of Personnel Management (30 Vynnychenka Str., Lviv, 79008, Ukraine)

E-mail: ibshevchuk@ukr.net

Розвиток готельно-туристичного бізнесу є вкрай важливим для забезпечення зростання ВВП, зменшення безробіття, поліпшення платіжного балансу країни, наповнення державного та місцевих бюджетів тощо. Політичні та соціально-економічні зміни в Україні неоднозначно вплинули на цей процес, загостривши при

цьому вже наявні та створивши нові проблеми у сфері надання готельних послуг і туризму. Наприклад, вихід з національного туристичного ринку кримської дестинації підвищив активність попиту туристів на локальні дестинації у південній частині материкової України в прибережній зоні Чорного моря, сформувавши тренди дестинації

націй Миколаївської, Херсонської та Одеської області. У результаті помітно зросло рекреаційно-туристичне навантаження на дані регіони зі всіма витікаючими з цього соціальними та економічним наслідками. Крім того, набувають якісно нового значення старі проблеми галузі на тлі кризових явищ у світовій туристичній індустрії.

Значний внесок у дослідження стану готельного господарства та туризму зробили такі науковці, як: О. О. Вишнеvsька, О. О. Агафонова, І. В. Зориний, І. З. Криховецький, І. М. Школа, В. В. Шмагіна, В. Ф. Данильчук, В. С. Пацюк, А. Д. Чудновський, М. А. Жукова, В. Ф. Буйленко, І. В. Зорін, В. І. Курилова, А. Н. Чередниченко, Д. В. Визгалов, І. Ю. Афанасьева, А. П. Дядечко, В. Ф. Кифяк, О. О. Любіцева, Т. І. Ткаченко, Л. М. Устименко, М. Г. Бойко, М. П. Мальська та ін. Проте, незважаючи на таких значний науковий доробок у цьому напрямі, ряд важливих проблем готельного-туристичного бізнесу лишаються нерозв'язаними і вимагають глибшого дослідження, оскільки збільшення динаміки розвитку бізнесу породжує нові ризики і проблеми, структурні викривлення ринкового середовища в умовах високого рівня тінізації призводять до недостатньої керованості процесами просування туристичних продуктів та процесами управління тощо.

Мета статті полягає в дослідженні сучасного стану туристичної сфери України, аналізі діяльності підприємств готельного господарства та окресленні основних проблем розвитку готельно-туристичного бізнесу в Україні.

У наш час туризм і готельний бізнес належать до тих сфер господарювання, що здатні швидко розвиватися і приносити великі прибутки. Цьому сприяє зміцнення і розширення суспільно-політичних, економічних, гуманітарних, науково-технічних і культурних зв'язків між країнами.

Економічні реалії сьогодення, тісно переплетені із загальнодержавними подіями, відбулися на загальних тенденціях розвитку туристичної галузі в Україні (рис. 1).

До 2014 р. спостерігався стрімкий розвиток в'їзного туризму (середньорічний приріст – 10,9%), у той час як виїзний туризм характеризувався середньорічним приростом у 4,5%. У період 2000–2008 рр. кількість іноземних туристів зроста майже в чотири рази – з 6,43 до 25,45 млн осіб. Світова фінансова криза дещо зменшила потік іноземних туристів в Україну, що спостерігалось впродовж 2009–2011 рр. Проте у 2012–2013 рр. відбулося його поступово відновлення до докризового рівня. Пов'язано це із проведенням в країні чемпіонату з футболу Євро-2012.

Головні події 2014 р. в Україні (перемога Євромайдану, агресія Росії та асоціація з ЄС), а також тривала рецесія в країнах Європи, громадяни яких найчастіше відвідують нашу державу, вплинули на кількість іноземних громадян, які відвідали Україну. Зокрема спостерігається їх скорочення практично у 2 рази – з 24,7 млн осіб у 2013 р. до 12,7 млн осіб у 2014 р. і 12,4 осіб у 2015 р. У кінцевому результаті за останні 15 років середньорічний темп приросту кількості громадян України, які виїжджали за кордон, становить 3,7%, а кількості іноземних громадян, які відвідали Україну, – 4,5%. Також зменшився середній показник річного приросту кількості туристів, що обслуговувалися суб'єктами туристичної діяльності України, – з 4,2% у 2014 р. до 0,02% на початок 2016 р.

Слід зазначити, що такі різкі коливання в динаміці туристичних потоків свідчать про нестабільність та вразливість українського ринку туристичних послуг.

Ураховуючи мінливість вихідних даних, побудуємо лінійний та поліноміальний тренди (рис. 2) для передбачення тенденції зміни описаних показників. Так, у 2016 р. відбувалося зростання кількості громадян України, які виїжджали за кордон, і, навпаки, зменшення кількості іноземних громадян, що відвідували Україну.

Скорочення кількості іноземних туристів негативно позначиться на розвитку готельно-туристичного бізнесу в Україні, адже вони є одним з каналів надхо-

Рис. 1. Динаміка туристичних потоків

Джерело: складено за [9].

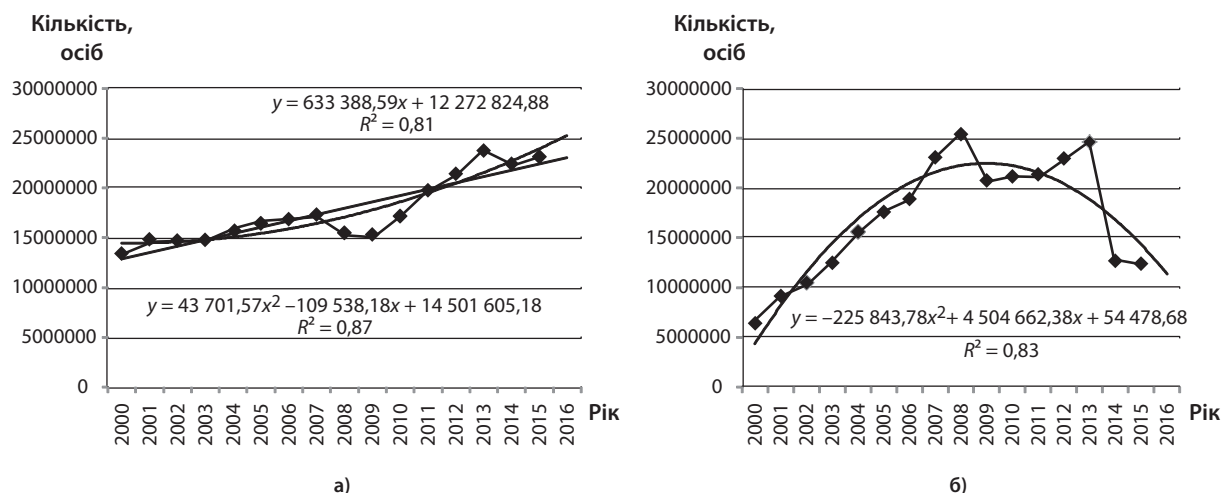

Рис. 2. Трендові моделі туристичних потоків

Примітка: а) кількість громадян України, які виїжджали за кордон; б) кількість іноземних громадян, які відвідали Україну.

Джерело: складено за [9].

дження валюти в країну, джерелом капітальних інвестицій. Саме на них в основному орієнтовано розвиток туристичної інфраструктури (готелів, ресторанів, сфери розваг, транспорту тощо), процес формування конкурентоспроможного туристичного продукту.

Аналізуючи структуру туристів, які обслуговувалися суб'єктами туристичної діяльності України (рис. 3), можна говорити, що їх послугами в основному користуються громадяни України для виїзду за кордон. З 2000 р. по 2015 р. частка іноземних туристів, які обслуговувалися українськими туристичними компаніями, зменшилася з 18,8% до 0,8%, також зменшилася частка внутрішніх туристів – із 17,7% до 7,1%. У той час як в останні роки частка туристів – громадян України, що виїжджали за кордон, перевищила 81%.

Відповідним чином така ситуація позначилася на обсягах експорту-імпорту послуг (табл. 1). Зокрема обсяг експорту послуг, пов'язаних із подорожами, у 2014 р. порівняно з 2013 р. скоротився майже на 60%, а імпорту – лише на 2%. Обсяг експорту послуг приватним особам, культурних і рекреаційних послуг у 2014 р. скоротився на 20%, а імпорту – на 70%. У 2015 р. ситуація дещо стабілізувалася, лише обсяг експорту послуг приватним особам, культурних і рекреаційних послуг порівняно з 2014 р. зменшився ще на 50%. У загальній структурі імпорту послуг зростає частка послуг, пов'язаних із подорожами, і зменшилася частка послуг, наданих приватним особам, культурних і рекреаційних послуг. У структурі експорту послуг частка послуг, пов'язаних з подорожами, зменшилася на 1,5% і у 2015 р. уже становила 2,1%.

Рис. 3. Структура кількості туристів, що обслуговувалися суб'єктами туристичної діяльності України

Джерело: складено за [9].

Експорт-імпорт послуг (тис. дол. США)*

Назва послуги згідно з КЗЕП	Експорт			Імпорт		
	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Усього	14836264,2	11520850,7	9736654,2	7608976,2	6373128,1	5523022,4
Послуги, пов'язані з подорожами	538535,8	228049,1	200937,0	695532,6	681021,7	597645,5
Послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги	38415,3	31298,8	15819,9	34225,0	10154,4	8290,2
У структурі послуг, відсотків						
Послуги, пов'язані з подорожами	3,6	2,0	2,1	9,1	10,7	10,8
Послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги	0,3	0,3	0,2	0,4	0,2	0,2

Примітка: * – без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

Джерело: складено за [4].

Кардинальні зміни у структурі туристичних потоків позначилися на результатах діяльності суб'єктів туристичної індустрії (табл. 2). Починаючи з 2012 р., після проведення чемпіонату з футболу Євро-2012, кількість суб'єктів туристичної діяльності та обсяг їх доходів скорочувалися щороку. Найбільший спад припав на 2015 р.

За останні п'ять років кількість суб'єктів туристичної діяльності суттєво скоротилась як серед юридичних

осіб (на 27%), так і серед фізичних осіб – підприємців (на 41%). Відповідно зменшилася й середньооблікова кількість штатних працівників у галузі – на 30% і 48% у розрізі організаційно-правових форм відповідно.

Через політичну нестабільність в Україні мережа суб'єктів туристичної діяльності найбільше скоротилась на тимчасово окупованих територіях (АР Крим, Донецька та Луганська області), а також у Закарпатській,

Таблиця 2

Основні показники суб'єктів туристичної діяльності за 2010–2015 рр.

Показник	Рік									
	2011	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	
Юридичні особи										
Кількість суб'єктів туристичної діяльності, од.	2442	2880	2586	2198	1785	117,9	89,8	85,0	81,2	
Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб	11545	12724	11198	9834	8086	110,2	88,0	87,8	82,2	
Витрати на послуги сторонніх організацій, що використовуються при виробництві туристичного продукту, млн грн	4117,4	5375,5	6103,5	4771,0	8665,1	130,6	113,5	78,2	181,6	
Дохід від надання туристичних послуг, млн грн	4685,4	6360,1	5462,4	5432,7	4797,7	135,7	85,9	99,5	88,3	
Фізичні особи – підприємці										
Кількість суб'єктів туристичної діяльності, од.	2351	2466	2485	1687	1397	104,9	100,8	67,9	82,8	
Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб	2866	2834	2333	1679	1502	98,9	82,3	72,0	89,5	
Витрати на послуги сторонніх організацій, що використовуються при виробництві туристичного продукту, млн грн	79,9	112,5	61,1	13,9	15,6	140,8	54,3	22,7	112,2	
Дохід від надання туристичних послуг, млн грн	252,3	294,7	213,9	134,0	217,7	116,8	72,6	62,6	162,5	

Джерело: складено за [5, с. 202, 204–205; 6, с. 202, 204–205; 7, с. 5, 7–8; 8, с. 5, 7–8].

Полтавській та Чернівецькій областях. Попри те, станом на початок 2016 р. порівняно з 2011 р. зросла кількість юридичних осіб туристичної діяльності у Київській (на 68%), Сумській (на 9,5%), Чернігівській (на 5%), Львівській (на 2%) областях та в м. Києві (на 7%). Є позитивна динаміка у кількості фізичних осіб – підприємців у Рівненській (на 65%), Київській (на 29%), Волинській (на 14,6%), Чернігівській (на 13%), Хмельницькій (на 11%), Кіровоградській (на 3%) та Харківській (на 3%) областях.

У цілому для суб'єктів туристичної діяльності в останні роки характерним є зростання обсягу витрат на послуги сторонніх організацій, що використовуються при виробництві туристичного продукту, та зменшення рівня доходів. Даний факт свідчить про незабезпеченість туристичних послуг платоспроможним попитом. Адаже в умовах зростання цін на інші групи споживчих товарів і послуг населення переорієнтовує свій попит не на користь туристичних продуктів та послуг, що їх супроводжують (рис. 4). Закономірно, що кризові тенденції в економіці супроводжуються стрімким падінням платоспроможного попиту в туристичній галузі. Для запобігання загостренню кризових явищ у галузі необхідна систематична випереджувальна робота з метою трансформування туристичного потенціалу України в ефективний туристичний бізнес, нарощення туристичного потоку, популяризації туристичних послуг, підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю суб'єктів туристичної діяльності тощо.

а значно менше на харчування – 193386,9 тис. грн, медичне обслуговування – 19100,2 тис. грн, екскурсійне обслуговування (без транспортних послуг) – 9182,2 тис. грн, візове обслуговування – 17982,6 тис. грн і послуги культурно-освітнього, культурно-дозвільного характеру, організаціям культури – 21885,4 тис. грн.

Зазначені негативні тенденції в туристичній сфері суттєво вплинули на діяльність підприємств готельного господарства. За рахунок значного зниження туристичної та бізнес-активності в окупованих територіях України істотно зменшилася кількість колективних засобів розміщування та відповідно їх відвідувачів (табл. 3). Так, у 2014 р. кількість колективних засобів розміщування скоротилася на 30%, що призвело до скорочення кількості місць у готелях на 24,3% та у спеціалізованих засобах розміщування на 33,6%. Відповідним чином скоротилася й кількість розміщених у них туристів. У 2015 р. ситуація дещо стабілізувалася, однак кількість готелів продовжувала скорочуватись.

Слід зазначити, що в умовах скорочення туристичних потоків, пов'язаних із загостренням політичної ситуації та розгортанням економічної кризи в Україні, стає жорсткішою конкуренція на ринку готельних послуг. Також її ще підсилює дисбаланс попиту і пропозиції, що виник через ціноутворення в галузі в умовах скорочення платоспроможного попиту. Адаже різко скоротилися реальні доходи населення [10, с. 112–117], у той час як почали значно зростати ціни за послуги в готелях.

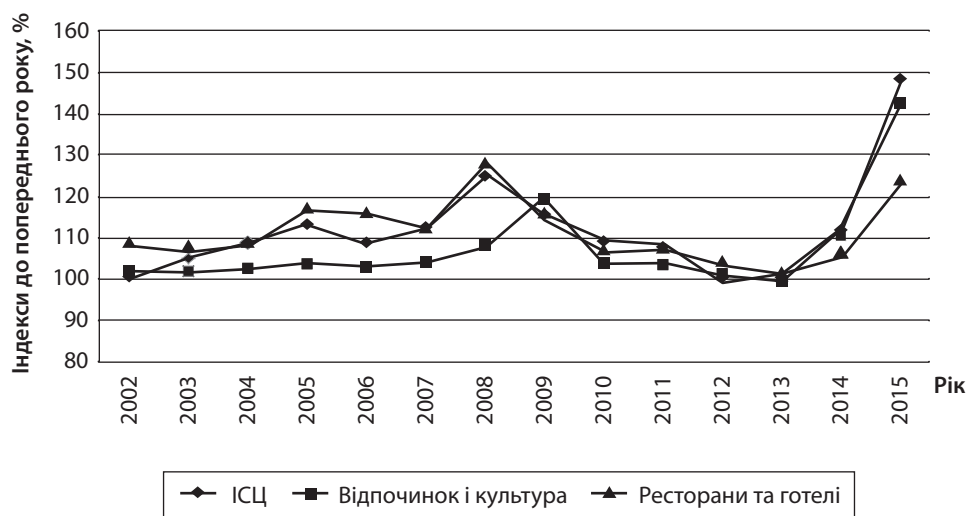

Рис. 4. Індекси споживчих цін на товари та послуги у 2002–2015 рр.

Перевищення загального індексу споживчих цін над індексом цін туристичних продуктів опосередковано свідчить про зменшення рівня конкурентоздатності галузі в порівнянні з іншими галузями національної економіки.

У структурі витрат суб'єктів туристичної діяльності на послуги сторонніх організацій (8665068,4 тис. грн у 2015 р.), що використовуються при виробництві туристичного продукту, вагома частка припадає на послуги розміщення і проживання – 6032165,3 тис. грн і транспортне обслуговування – 2335573,2 тис. грн,

Аналізуючи дані табл. 4, можна говорити про те, що у 2015 р. загалом по Україні фактичні витрати на один ліжко-день (людино-день) перебування у колективних засобах розміщування зросли на 22% у юридичних осіб та зменшилися на 9,5% у фізичних осіб – підприємців (зокрема, за рахунок зниження вартості перебування в закладах такого типу у Волинській, Запорізькій, Луганській, Миколаївській, Сумській, Тернопільській, Херсонській, Чернівецькій та Чернігівській областях). Суттєве зростання вартості в колективних засобах розміщування, що є власністю юридичних осіб, відбулося у Дніпро-

Колективні засоби розміщування

Рік	Кількість колективних засобів розміщування			Кількість місць, тис.			Кількість розміщених, тис.		
	Усього	у тому числі:		Усього	у тому числі:		Усього	у тому числі:	
		готелів та аналогічних засобів розміщування	спеціалізованих засобів розміщування		у готелях та аналогічних засобах розміщування	у спеціалізованих засобах розміщування		у готелях та аналогічних засобах розміщування	у спеціалізованих засобах розміщування
2011	5882	3162	2720	567,3	154,2	413,1	7426,9	4656,8	2770,1
2012	6041	3144	2897	583,4	162,8	420,6	7887,4	4983,9	2903,5
2013	6411	3582	2829	586,6	179,1	407,5	8303,1	5467,8	2835,3
2014 ¹	4572	2644	1928	406,0	135,5	270,5	5423,9	3814,2	1609,7
2015 ¹	4341	2478	1863	402,6	132,5	270,1	5779,9	4297,2	1482,7
Темп зміни, %									
2012	102,7	99,4	106,5	102,8	105,6	101,8	106,2	107,0	104,8
2013	106,1	113,9	97,7	100,5	110,0	96,9	105,3	109,7	97,7
2014	71,3	73,8	68,2	69,2	75,7	66,4	65,3	69,8	56,8
2015	94,9	93,7	96,6	99,2	97,8	99,9	106,6	112,7	92,1

Примітка: ¹ – без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: складено за [1].

Таблиця 4

Фактичні витрати на один ліжко-день (людино-день) перебування в колективних засобах розміщування в середньому за рік, грн

Область	Юридична особа		Фізичні особи – підприємці	
	2014 р.	2015 р.	2014 р.	2015 р.
1	2	3	4	5
Україна	288,4	351,2	271,4	245,5
Вінницька	262,2	331,9	141,6	341,6
Волинська	178,0	199,5	237,7	169,5
Дніпропетровська	198,5	259,8	210,3	310,1
Донецька	256,5	255,2	255,5	305,6
Житомирська	190,4	221,5	218,8	267,7
Закарпатська	293,3	400,1	159,5	218,3
Запорізька	191,9	227,2	234,2	190,7
Івано-Франківська	298,6	390,7	141,3	297,4
Київська	232,8	274,1	195,7	336,4
Кіровоградська	194,9	214,4	131,5	264,5
Луганська	225,0	278,1	250,6	170,2
Львівська	343,2	413,6	142,4	276,7
Миколаївська	164,9	194,3	197,8	176,3
Одеська	239,8	309,3	209,6	254,8
Полтавська	280,7	329,1	162,2	298,8
Рівненська	190,6	238,3	152,3	204,8
Сумська	205,3	230,3	228,0	219,7

1	2	3	4	5
Тернопільська	227,6	262,9	255,2	245,9
Харківська	229,0	288,7	151,0	322,4
Херсонська	160,5	201,9	178,0	148,9
Хмельницька	225,7	273,0	229,6	246,7
Черкаська	194,2	254,7	181,8	359,4
Чернівецька	212,9	217,0	290,6	180,5
Чернігівська	146,6	167,9	412,0	247,2
м. Київ	664,6	782,2	271,4	318,4

Джерело: складено за [2, с. 58–59; 3, с. 58–59].

петровській (на 30,9%), Закарпатській (на 36,4%), Івано-Франківській (на 30,8%), Одеській (на 29%) та Черкаській (на 31,2%) областях. А у фізичних осіб – підприємців – у Дніпропетровській (на 47,5%), Івано-Франківській (на 110,5%), Київській (на 72%), Кіровоградській (на 101%), Львівській (на 94,3%), Полтавській (на 84,2%), Харківській (на 113,5%) та Черкаській (на 97,7%) областях.

В основному вартість перебування в колективних засобах розміщування, що належать фізичним особам, є вищою. Проте у 2015 р. у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Київській, Кіровоградській, Харківській, Черкаській та Чернігівській областях вона, навпаки, переважала в установах, що належали приватним особам – підприємцям. При цьому, якість сервісу в більшості українських готелів помітно поступається європейській. Причиною такої ситуації насамперед є недієвий менеджмент.

Загалом ситуація, яка склалася в готельно-туристичному бізнесі в Україні, вимагає пошуку шляхів розв'язання проблем щодо:

- ✦ підвищення рівня комфорту перебування в готелях;
- ✦ розробки нових унікальних напрямків туризму;
- ✦ завоювання нових туристичних ринків;
- ✦ удосконалення територіальної структури готельно-туристичного бізнесу;
- ✦ знаходження вільних фінансових ресурсів на розбудову туристичних об'єктів;
- ✦ залежності міжнародних туристичних потоків в Україну від зовнішніх чинників;
- ✦ формування туристичного бренда індустріальних регіонів;
- ✦ приведення готельного фонду країни до міжнародних стандартів;
- ✦ нестачі готелів середньої цінової категорії;
- ✦ браку кваліфікованих фахівців;
- ✦ мінливості попиту на готельні продукти;
- ✦ швидкої адаптації вітчизняних підприємств готельного господарства до сучасних засад ведення та розвитку готельного бізнесу;
- ✦ забезпечення конкуренції з великими транснаціональними готельними мережами.

Виникнення більшості із зазначених проблем можна попередити за допомогою технологій бізнес-аналізу,

таких необхідних для об'єктивної оцінки перспектив розвитку бізнесу, ефективної організації господарської діяльності, виявлення причин існуючих негативних тенденцій та прийняття оптимального управлінського рішення, формування нових «точок зростання» бізнесу [11, с. 277–283].

ВИСНОВКИ

В умовах постійної мінливості як внутрішнього, так і зовнішнього середовища український готельно-туристичний бізнес кожного разу стикається з новими проблемами і викликами сьогодення. Пошук шляхів їх запобігання та розв'язання забезпечуватиме Україні достойне місце на світовому ринку готельних і туристичних послуг, підвищуватиме значимість для зростання національної економіки та міжнародної інтеграції. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Колективні засоби розміщування. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/tur/zr_u.html
2. Колективні засоби розміщування в Україні у 2014 році: статистичний бюлетень. Київ: Державна служба статистики України, 2015. 200 с.
3. Колективні засоби розміщування в Україні у 2015 році: статистичний бюлетень. Київ: Державна служба статистики України, 2016. 200 с.
4. Структура експорту-імпорту за видами послуг. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/zd/str_eip_kv/str_eip_kv_u/arch_str_eip_u.htm
5. Туристична діяльність в Україні у 2011 році: статистичний бюлетень. Київ: Державна служба статистики України, 2012. 76 с.
6. Туристична діяльність в Україні у 2012 році: статистичний бюлетень. Київ: Державна служба статистики України, 2013. 272 с.
7. Туристична діяльність в Україні у 2014 році: статистичний бюлетень. Київ: Державна служба статистики України, 2015. 76 с.
8. Туристична діяльність в Україні у 2015 році: статистичний бюлетень. Київ: Державна служба статистики України, 2016. 76 с.
9. Туристичні потоки. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki2006_u.htm
10. Шевчук І. Б., Васьків О. М., Стадник Ю. А. Прогнозування та аналіз структурних особливостей доходів населення України. *Інноваційна економіка*. 2015. Вип. 5 (60). С. 112–117.

11. Шевчук І. Б. Сприяння технологій бізнес-аналітики у появі нових точок зростання економіки регіону. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. № 4 (04). С. 277–283.

REFERENCES

“Kolektyvni zasoby rozmishchuvannia” [Collective accommodation facilities]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/tur/zr_u.html

Kolektyvni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini u 2014 rotsi [Collective accommodation facilities in Ukraine in 2014]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2015.

Kolektyvni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini u 2015 rotsi [Collective accommodation facilities in Ukraine in 2015]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2016.

“Struktura eksportu-importu za vydamy posluh” [Structure of export and import services]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/zd/str_eip_kv/str_eip_kv_u/arch_str_eip_u.htm

Shevchuk, I. B., Vaskiv, O. M., and Stadnyk, Yu. A. “Prohnozuvannia ta analiz strukturnykh osoblyvosti dokhodiv naselennia

Ukrainy” [Forecasting and analysis structural features of incomes of Ukraine]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 5 (60) (2015): 112-117.

Shevchuk, I. B. “Spryiannia tekhnolohii biznes-analytyky u poiavi novykh tochok zrostannia ekonomiky rehionu” [The promotion of bi technologies in the emergence of new growth points of regional economy]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, no. 4 (04) (2016): 277-283.

Turystychna diialnist v Ukraini u 2014 rotsi [Tourist activity in Ukraine in 2014]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2015.

Turystychna diialnist v Ukraini u 2015 rotsi [Tourist activity in Ukraine in 2015]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2016.

“Turystychni potoky” [Tourist flows]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki2006_u.htm

Turystychna diialnist v Ukraini u 2011 rotsi [Tourist activity in Ukraine in 2011]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2012.

Turystychna diialnist v Ukraini u 2012 rotsi [Tourist activity in Ukraine in 2012]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2013.